

Mirosław Ponczek

"Encyklopedia piłki nożnej", Keir
Radnedge, Warszawa 2004 :
[recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 2/2, 35-38

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

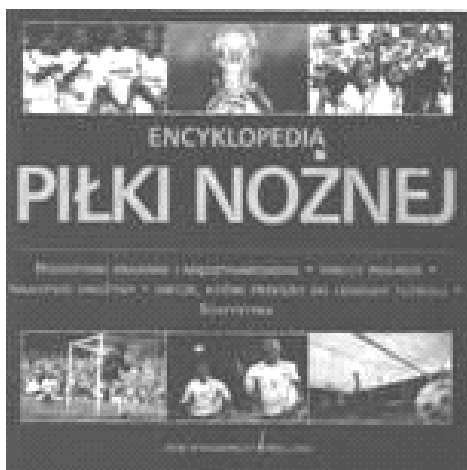
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Mirosław Ponczek

Recenzja książki : Keir Radnedge *Encyklopedia piłki nożnej*. Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2004.

I

Na polskim rynku księgarskim ukazała się niedawno monografia K. Radnedge, *Encyklopedia piłki nożnej*. Fakt ten szczęśliwie zbiegł się z rozgrywanymi na niemieckich stadionach - futbolowymi mistrzostwami świata - Mundial 2006. Z przedmowy autorskiej wynika, że „(...) książka porusza tak indywidualny, jak i grupowy aspekt piłki nożnej (...)”¹. Uwypukla jednak charakter drużynowy tej gry „(...) w którą grają ludzie niezależni i różni”².

II

Z pierwszego rozdziału tego opracowania dowiadujemy się m.in., że w Anglii (od czasów średniowiecza) „(...) istnieją zapiski, że podczas gier w piłkę (chłopców w wieku szkolnym w Londynie, którzy grali

---

¹ Cyt. za K. Radnedge, *Encyklopedia piłki nożnej*. Przekł. Jakub Klingofer. Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 2004, s.6.

² Pochodzący z rozmaitych krajów, różnych kontynentów, kręgów kulturowych i cywilizacyjnych.

przed Wielkim Piątkiem w 1175 r., za czasów Edwarda II) gra na ulicach Londynu stała się tak popularna, a kupcy w obawie o swoje stragany i z powodu towarzyszącej grze przemocy, wystąpili z petycją do króla, żeby jej zakazał (...)”³.

W treści drugiego rozdziału książki „XIX wiek” potwierdza się znana wcześniej w historii kultury fizycznej teza, że w ojczyźnie futbolu – Anglii – opublikowano nowoczesne zasady piłki nożnej w latach 60. XIX stulecia. Brytyjczycy byli „(...) niejako misjonarzami współczesnej piłki nożnej, w ramach rozwoju środków transportu ludzi różnych profesji, jak misjonarze, żołnierze, kupcy, inżynierowie, nauczyciele i studenci; gdziekolwiek się wybierali, zabierali ze sobą ulubione sporty, krykieta i futbol”⁴. Liczącym się ośrodkiem europejskiej piłki nożnej były Austro-Węgry, przede wszystkim Wiedeń. „(...) Lwów do dziś uznawany jest za kolebkę futbolu w Polsce. Pierwszy mecz rozegrano tam 14 lipca 1894 r.; pierwszy klub sportowy założono w początkach XX w. Do 1918 r. Polska nie istniała jako niepodległe państwo, a jej terytorium podzieliły między sobą trzy mocarstwa – Rosja, Prusy i Austria; największe swobody, w tym również tworzeniu organizacji sportowych, mieli Polacy pod zaborem austriackim, stąd wzięło się przodownictwo tej części kraju”⁵.

Przedmiotem rozważań trzeciego rozdziału omawianej pracy jest światowa organizacja futbolowa (FiFA). Przypomnijmy w tym miejscu, że przewodniczącymi tej organizacji byli: Robert Guerin 1904-1906 (Francja); Daniel Woodfall 1906-1918 (Anglia), Jules Rimet 1921-1954 (Francja); Roddphe Seeldrayers 1954-1955 (Belgia); Arthur Drewry 1955-1961 (Anglia); Sir Stanley Rous 1961-1974 (Anglia); Joao Havelange 1974-1998 (Brazylia); Joseph Blatter 1998 - do nadal (Szwajcaria)⁶.

W latach 20. XX w. (treść czwartego rozdziału omawianego dzieła K. Radnedge) pojawiły się pierwsze transmisje radiowe piłki nożnej (w Anglii i we Włoszech)⁷, a w latach 30. (treść piątego rozdziału tego opracowania) pierwsze mistrzostwa świata⁸. Okres czwartej dekady XX stulecia (rozdział szósty) autor opracowania nazywa światowym prze-stojem w historii futbolu⁹.

³ Cyt. za K. Radnedge, dz. cyt. s. 12.

⁴ Cyt. za K. Radnedge, dz. cyt., 15.

⁵ Przodownictwo dotyczyło życia społeczno-politycznego i częściowo kulturalnego. Cyt. za K. Radnedge, dz. cyt. s. 15 (m. cyt.).

⁶ K. Radnedge, dz. cyt., s. 16-17.

⁷ Tamże, s. 18-19.

⁸ Tamże, s. 20-21.

⁹ Tamże, s. 22-23.

Kolejnymi rozdziałami encyklopedii piłki nożnej są: siódmy („Lata 50. Wspaniałe kluby”); ósmy („Lata 60. Udoskonalenie przepisów”); dziewiąty („Lata 70. Popularność”), dziesiąty („Lata 80. Tragedia”)¹⁰; jedenasty („Lata 90. Ewolucja”); dwunasty („Początek XXI wieku”); trzynasty („Mistrzostwa świata 1934, 1938, 1950, 1954, 1958, 1962, 1966, 1970, 1974, 1978, 1982, 1986, 1990, 1994, 1998, 2002”)¹¹. K. Radnedge pisze w tym rozdziale o doskonale grających Polakach na mistrzostwach świata w 1974 r. w Niemczech (trzecie miejsce w turnieju)¹².

Treścią rozdziału czternastego są „Mistrzostwa Europy”, a rozdziału piętnastego „Copa America”, natomiast szesnastego „Olimpiady”¹³.

Zwolennicy kobiecego piłkarstwa odnajdują dane dotyczące „Mistrzostw świata kobiet” (treść rozdziału siedemnastego). W osiemnastym rozdziale swej książki K. Radnedge pisze na temat międzynarodowych rozgrywek futbolowych w ramach poszczególnych kontynentów, a w dziewiętnastym rozdziale o Lidze Mistrzów i Pucharach Klubowych Mistrzów Europy. Zob. też rozdział dwudziesty - „Liga Mistrzów 2004”¹⁴.

Treścią rozdziału dwudziestego pierwszego recenzowanej encyklopedii futbolu jest „Puchar UEFA”, a dwudziestego drugiego „Inne rozgrywki klubowe”. W rozdziale dwudziestym trzecim mowa jest o futbolu – sporcie narodowym (realizowanym w ramach poszczególnych państw). Niestety autor opracowania nie pisze o Polsce. W rozdziale dwudziestym czwartym przedstawieni są najsłynniejsi piłkarze świata (niestety, nie ma wśród nich Polaków). Są oni wymienieni w książce, przy innych okazjach (mowa o Zbigniewie Bońku, Kazimierzu Deynie, Jerzym Dudku, Robertcie Gadosze, Grzegorzu Lato, Włodzimierzu Lubańskim, Janie Tomaszewskim, Władysławie Żmudzie)¹⁵. W dwudziestym piątym rozdziale (część V) przedstawione są słynne światowe i europejskie kluby piłkarskie. Nie ma wśród nich klubów z Polski. Szkoda, bo wśród nich powinny znaleźć się według mnie co najmniej „Górnik” Zabrze, „Legia” Warszawa i „Widzew” Łódź.

---

¹⁰ Wieńce ku pamięci osób, które zginęły w 1989 r., [w:] K. Radnedge, dz. cyt. s. 31.

¹¹ Tamże, s. 38-67.

¹² Tamże, s. 44.

¹³ Powinniśmy napisać „Igrzyska Olimpijskie” (w tekście książki było określenie „olimpiada”, które oznacza okres 4 lub 2 letni między igrzyskami).

¹⁴ K. Radnedge, dz. cyt., s. 76-77.

¹⁵ Zob. indeks nazwisk recenzowanej pracy K. Radnedge, *Encyklopedia piłki nożnej (...)*.

III

Reasumując, książka K. Radnedge ma więc swoje plusy i minusy. Do jej mankamentów zaliczyć należy brak bibliografii przedmiotowej¹⁶ oraz ważniejszych przypisów źródłowych. Pomimo tych niedociągnięć, encyklopedia piłki nożnej autorstwa K. Radnedge jest liczącą się publikacją z zakresu kompendium wiedzy o futbolu. Sumuje najważniejsze wiadomości z zakresu rozgrywek krajowych i międzynarodowych piłki nożnej, przedstawia wielkich futbolistów i najlepsze drużyny oraz mecze, które stały się encyklopedią jak też źródłem statystyki piłkarstwa (do 2004 roku).

Polecam zatem to opracowanie nie tylko historykom sportu i dziennikarzom zajmującym się futbolem, ale także sympatykom tej - najpiękniejszej dyscypliny sportowej w Polsce i na świecie, wreszcie studentom uczelni sportowych w naszym kraju i we Wspólnocie Europejskiej.

Dr hab. Mirosław Ponczek, prof. nadzw. AWF jest Kierownikiem Katedry Humanistycznych Podstaw Kultury Fizycznej AWF w Katowicach.

---

¹⁶ Por. chociażby: W. Lipoński, *Encyklopedia sportów świata*, Poznań 2001; *The New Encyclopedia Britanica*, Vol. 28, London 1997; *Kronika sportu*, Warszawa 1993; *Kicker Fussball Almanach* 2001, Muenchen 2000; Kulkulski J. *Pierwsze mecze, pierwsze bramki...*, Kraków 1988; Kulkulski J., *Światowa piłka nożna*, Kraków 1988; Nawrat C., *Football Inside the Game*, Cambridge 1998; Nawrat C., Hutchings S., *The Sunday Times Illustrated History of Football*, London 1994; *New of the World Football Annual 1992-1993*, London 1992; Ponczek M., *Męska piłka nożna w stuleciu miasta Sosnowca (od Klubu Sportowego „Milowice” do Sosnowieckiego Towarzystwa Sportowego „Zagłębie”)*, Sosnowiec 2002; *Ruthmans Football Yearbook 2002-2003*, Chatham 2002; Sharpe I., *The Football League Jubilee Book*, London 1964; White P., *Blackburn Rovers F.C., A Pictorial History 1875-1988*, Mandester 1988.